

Виходячи з характеру проблеми, з обставин, які її породили, із ставлення дитини до людей, котрі її оточують, до цієї проблеми, вчитель проектує та реалізує певну тактику педагогічної підтримки. Назва тактик – «захист», «допомога», «сприяння» та «взаємодія» – відбивають конкретний зміст, якого набуває педагогічна підтримка залежно від вирішення завдання [1].

Отже, ми вважаємо, що відмінність педагогічної підтримки як особливої професійної діяльності від звичайної людської підтримки полягає в тому, що вчитель у разі виникнення проблеми може її перетворити на можливість, створюючи умови для розвитку здібностей дитини, становлення її суб'єктної позиції та самореалізації.

Вміння користуватися тактиками педагогічної підтримки допомагає вчителю бути гнучким і мобільним у наданні доцільної допомоги дитині в конкретній ситуації, коли дитина, повіривши в себе і свої можливості, здатна взяти на себе відповідальність за свої вчинки і своє життя. Таким чином, за доцільної підтримки вчителя, дитина вчиться сприймати життя таким, яке воно є, і управляти умовами, використовуючи їх на користь собі та людям.

Література

1. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини [Текст]. – К. : Вид. дім «Шкл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – Бібліогр.: с.110-111.
2. Методичні рекомендації щодо організації педагогічної підтримки самовизначення учнів [Текст] // Директор школи. – 2013. – №11-12. – с. 94-97.
3. Бондарева Г. Сутність і значення педагогічної підтримки в процесі формування соціальної стійкості особистості старшокласників [Текст] / Г. Бондарева // Соціальна педагогіка: Теорія та практика. – 2007. - №4. – с.22-29.

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ЗООЛОГІЧНИХ ЕКСКУРСІЙ НА ЕКОЛОГІЧНІЙ СТЕЖЦІ ЗАКАЗНИКА «ПЕРВОЗВАНІВСЬКИЙ» ЧУТІВСЬКОГО РАЙОНУ

*В.В. Попельнюх, В.В. Демочко
Полтава, Україна*

Ландшафтний заказник місцевого значення «Первозванівський» оголошено рішенням Полтавської обласної ради від 24.12.2002 р. Він розташований на території Новокочубеївської сільської ради Чутівського району в околицях села Первозванівка на площі 115,7 га.

Заказник включає різноманітні ландшафти, які репрезентують відповідні рослинні угруповання та біорізноманіття тваринного світу різних систематичних груп. Найбільш широко представлений фауністичний комплекс лісового масиву, який включає значну кількість видового різноманіття хребетних тварин регіону. Серед ссавців зустрічається козуля європейська, заєць сірий, лисиця звичайна, свиня дика, їжак, горностай, кажани, мишовидні гризуни та ін. Особливе місце займає орнітофауна, яка представлена 65 видами, що належать до 24 родин. Найбільшою різноманітністю відзначаються родини Мухоловкові – 8 видів, Кропив'янкові – 7, Яструбові, Воронові та В'юркові – по 5, Синицеві та Плискові – по 4 види. Із загального видового різноманіття орнітофауни на гніздуванні відмічено 46, осілими є 9 та зимуючими – 15 видів. Плазуни, в основному, представлені ящіркою прудкою, яка зустрічається в усіх частинах заказника у великій кількості та гадюкою звичайною. Також спостерігається велике різноманіття комах, серед яких є види занесені до Червоної книги України – махаон, подарилій, поліксена, райдужниця велика та жук-олень.

Наявність різноманітних ландшафтів, цікавого рельєфу місцевості, біологічного різноманіття, зручності розташування території заказника – створює умови для організації на території заказника «Первозванівський» навчальної екологічної стежки з метою проведення різноманітних зоологічних екскурсій.

Навчальна екологічна стежка – це спеціально обладнана в освітніх цілях природна територія, на якій створюються умови для виконання системи завдань, що організують та направляють діяльність учнів у природному середовищі.

Екологічна стежка під назвою «Заказник Первозванівський» була створена в 2013 році. Загальна її протяжність – 2,5 км. Режим користування – піший. Охорону маршруту здійснюють члени екологічного об'єднання «Цвіт землі», що діє при Новокочубеївській ЗОШ І-ІІІ ступенів Чутівської районної ради.

На маршруті є вісім зупинок: «Екостежка», «Яр», «Джерело», «Ліс та його мешканці», «Зупинка відпочинку», «Степові схили», «Первоцвіти», «Прісна водойма». Кожна зупинка обладнана інформаційними щитами, табличками, зоною відпочинку та природоохоронними знаками. Маршрути екскурсій розроблялися так, щоб максимально охопити всі біотопи заказника з урахуванням рельєфу та можливості проведення екскурсій у всі пори року.

Під час руху екскурсійним маршрутом здійснюється засвоєння закономірностей природних процесів, антропогенних факторів, норм екологічно грамотної поведінки (так званий метод «непрямого навчання»). Важливим є наочне підтвердження актуальності природоохоронної діяльності.

Головним завданням стежки є: ознайомлення учнів з методами визначення тварин у природі, вміння розпізнавати ознаки їх пристосування до умов існування, вивчення біологічних сезонних ритмів, виховання бережного ставлення до навколишнього природного середовища тощо.

Екологічна стежка виконує такі основні функції: формує в учнів уміння застосовувати отримані теоретичні екологічні знання в практичному житті, розвиває екологічну свідомість, культуру, екологічне мислення та залучає учнів до спілкування з природою.

У заказнику «Первозванівський» на маршруті екологічної стежки є можливість провести всі екскурсії, які передбачені програмою курсу біології у 8 класі, зокрема:

1. Ознайомлення з різноманітністю та процесами життєдіяльності тварин-гідробіонтів (біотоп – прісна водойма).

2. Ознайомлення з різноманітністю комах, знайомство з голосами птахів, вивчення слідів ссавців (біотоп – ліс).

3. Ознайомлення з різноманітністю комах та хребетних тварин (біотоп – луки, або степ).

4. Ознайомлення з комахами – шкідниками сільського господарства (біотоп – агроландшафт).

Знання, які учні отримують на стежці під час проходження екскурсій, тісно пов'язані з програмним матеріалом, що допомагає розширювати і поглиблювати знання, отримані на уроках. Головне ж полягає в тому, що учні набувають практичні уміння та знання з різних предметів у комплексі, опановуючи нерозривну єдність природного середовища та людини.

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖКИ В ОКОЛИЦЯХ СЕЛА МИКОЛАЇВСЬКЕ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ

*В.В. Попельнюх, О.П. Кузнецов
Полтава, Україна*

Однією з найважливіших складових щодо діяльності зі збереження довкілля та збалансованого використання природних ресурсів є виховання екологічно свідомої та культурної людини. Екологічна культура – етап, або частина розвитку загальноосвітньої культури, що характеризується гострим, глибоким і загальним усвідомленням важливості насущних екологічних проблем у житті людини та перспективою розвитку людської цивілізації.

Враховуючи, що формування екологічної культури триває все життя, екологічна освіта і виховання мають бути безперервним процесом. На кожному віковому етапі складаються сприятливі умови для формування певних її компонентів. Найбільш сприятливим періодом для формування цілісної особистості (в тому числі й екологічно свідомої) має підлітковий вік.

Одним із напрямків екологічного виховання підростаючого покоління може бути їх залучення до краєзнавства, складовою якого є розбудова екологічних стежок. Їх запровадження, безумовно, сприятиме формуванню екологічної культури та свідомості. Для учнівської молоді екологічна стежка, по суті, є польовою екологічною практикою, яка надає можливість узагальнити набуті ними під час навчального процесу знання, поглибити їх, спостерігаючи в природі за живими об'єктами та процесами, що відбуваються.

Проте, доцільно зауважити, що екологічна стежка, по своїй суті, повинна бути поліфункціональною. Тобто, не варто зациклюватися лише на пізнавальному, чи виховному її значенні. Вона повинна включати набагато ширший діапазон функцій (і не лише для школярів), а саме: екологічне та трудове виховання, практичну природоохоронну діяльність, еколого-натуралістичну роботу, забезпечення навчального процесу, співпрацю з органами місцевого самоврядування, землевласниками та землекористувачами, створення умов для рекреації тощо.

Супутником природоохоронної діяльності є трудове виховання як необхідний чинник для формування свідомого громадянина. Розчищаючи струмок, огороджуючи мурашник, прибираючи технічне сміття – діти привчаються до праці, усвідомлюючи, що їх робота сприяє поліпшенню екологічного стану довкілля. Важливим чинником для формування всебічно розвиненої особистості, поряд із практичною природоохоронною та трудовою діяльністю, є науково-дослідницька робота школярів. Екологічна стежка – якнайкраще підходить для проведення наукових досліджень учнями, результати яких можуть бути використані для захисту в МАН, а також у професійній зорієнтованості обдарованих дітей.

Головною метою створення екологічної стежки в околицях села Микільське (урочище «Цибулі») є проведення навчальної і пропагандистської роботи з питань охорони природи, створення умов для виховання екологічно грамотної поведінки людини в навколишньому середовищі, формування екологічної культури та грамотності учнів, а також для реалізації на ній практичної частини навчального процесу з біології та природознавства (вивчення видового складу флори та фауни, отримання навичок наукових досліджень, проведення моніторингу, виховання любові до рідного краю тощо).

Урочище «Цибулі» включає в свій склад унікальні водно-болотні угіддя, які є продуктом